

SLOVENIJA – TURISTIČNI VODNIK**Ana Vovk**

Založba Mladinska knjiga je izdala turistični vodnik po Sloveniji na skupno 704 straneh. Pri izdelavi vodnika je sodelovalo več strokovnjakov. Osnovno besedilo sta napisala geografa dr. Anton Gosar in dr. Matjaž Jeršič. Prek dvajset sodelavcev je vključilo različne prispevke, od zgodovinskih, naravovarstvenih in umetnostnih do izrazito turističnih. Tematsko je knjiga razdeljena na štiri poglavja; geografsko-zgodovinski del s predstavitvijo naravnih, zgodovinskih in gospodarskih značilnosti, krajevno-območni del prikazuje večje kraje in pokrajine, v izletniško-potovalnem delu pa so predstavljene možnosti spoznavanja Slovenije. V zadnjem, turistično-informacijskem razdelku so zbrani podatki o možnostih aktivnega preživljanja prostega časa.

Uvodni predstavitveni del z naslovom Spoznamo Slovenijo prikaže na tridesetih straneh prometne, telekomunikacijske, gostinske, prehranske, pokrajinske, podnebne, vodne in biološke značilnosti Slovenije, ki predstavljajo izhodišče za razvoj turističnih dejavnosti. Temu so namenjeni še prispevki o slovenskem jeziku, zgodovini Slovencev in umetnosti na slovenskih tleh.

Krajevno-območni del vodnika obravnava po abecednem razporedu dvajset pomembnejših krajev v Sloveniji ter s turističnega vidika zanimiva območja, kot so Triglavski narodni park, Pohorje in turistični središči Čateške toplice in Škocjanske jame.

Sledi prikaz smeri, ki jih lahko obiščemo s pomočjo vodnika. Podane so štiri osnovne smeri, ki sekaajo Slovenijo v smeri od severa proti jugu in od vzhoda proti zahodu. Na te štiri smeri se navezuje še trideset stranskih smeri, ki pokrivajo precejšen del Slovenije. A ker je vodnik zasnovan predvsem za potovanje z avtom, se izletniško-potovalne smeri navezujejo na glavne prometnice, čeprav bi bilo v nekaterih primerih koristno skreniti z glavne ceste na stranske ceste (npr. vodnik se povsem izogne Pohorju, obide Goričko, osrednje Slovenske gorice, Kozjansko, Javornik in Snežnik, Bloško-Potočansko planoto, Nanos, Hrušico, Trnovski gozd in Alpe). Ta najboljšežnejši in slikovno bogat razdelek seznanja bralca s pokrajino, skozi katero potuje, in z navedbo številnih podrobnosti iz preteklosti in sednjosti omogoča primerjave med raznolikimi slovenskimi pokrajinami.

Turistično-informacijski del je koristen z vidika načrtovanja izleta, saj številne informacije o oddalje-

nosti, turističnih organizacijah in objektih z navedbo telekomunikacijskih zvez na enem mestu olajšajo priprave zlasti na daljše potovanje.

Turistični vodnik je bogato opremljen z barvnimi prilogami, ki pritegnejo pozornost in omogočajo potrebno orientacijo na terenu.

V vodniku je zapisano, da je knjiga namenjena v pomoč radovednemu človeku, ki rad hodi na izlete ali potuje in pri tem spoznava vedno novo okolje. Dodajamo, da je vodnik dobrodošel pripomoček tudi profesorjem geografije, ki načrtujejo terensko delo ali ekskurzije po Sloveniji, saj so v eni knjigi na pregleden, dinamičen in privlačen način zbrani raznovrstni in aktualni osnovni podatki o slovenskih pokrajinah.

DUŠAN PLUT: BREZ IZHODA? – SVETOVNI OKOLJSKI PROCESI
Jerneja Fridl

Na pobudo nekaterih prizadevnih geografov je bila pri DZS ustanovljena nova knjižna zbirka Geografija, ki jo je dr. Drago Perko v uvodnih besedah označil kot pomemben korak k popularizaciji slovenske znanosti, predvsem geografije. Zbirka naj bi najširšemu krogu bralcev z dvema knjigama letno predstavila strokovne dosežke in znanstvena spoznanja geografije in sorodnih ved. Zato ni naključje, da je kot prva iz te zbirke izšla prav knjiga dr. Dušana Pluta z naslovom Brez izhoda? – Svetovni okoljski procesi, saj problematika zajema vsakega posameznika, kakor tudi celotno človeško družbo, ki se v zadnjih desetletjih obnaša tako, kot da je samočistilna sposobnost planetarnih ekosistemov neskončna.

Avtor opozarja, da so glavni vzroki za rušenje ravnovesij naravnih ekosistemov predvsem nenadzorovan porast števila prebivalcev, nenehen industrijski razvoj, pospešena uporaba neobnovljivih naravnih virov, oborožitvena tekma, krčenje gozdov in večanje količine naravnih plinov v ozračju ter proizvodnja novih, škodljivih plinov. Omenjeni civilizacijski megatrendi se odražajo v različnih obsegih pokrajinskega onesnaževanja, ki presega krajevne, regionalne in državne meje ter postaja vse bolj planetarni civilizacijski problem. Pri tem je prav človek tista geološka sila, ki grobo posega v krhko pokrajinsko in planetarno naravno ravnovesje. Zaradi človekove dejavnosti je proces izumiranja živalskih in rastlinskih vrst veliko hitrejši, kot bi bil po naravni poti, kar biološko

in genetsko siromaši naš planet. Zato postaja ta mnogo bolj občutljiv za spremembe in manj prilagodljiv novim razmeram. Bogate industrijske države sicer opuščajo energetsko zahtevne obrate in umazano industrijo, vendar jih najpogosteje ponovno odpirajo v manj razvitih območjih sveta. Poraba energije in surovin je še posebej visoka v bogatejših državah, medtem ko revnejše v bitki za preživetje uničujejo predvsem biološke vire. Velike količine surovin in energije se uporabljajo tudi za vojaške namene. Ti in še vrsta drugih vzrokov imajo za posledico segrevanje Zemlje, tanjšanje ozonske plasti, radioaktivno obremenjevanje okolja, kisle padavine in izgubljanje biološke raznovrstnosti. O vsaki od omenjenih posledic se avtor obsežneje razpiše v ločenih poglavjih, ki so obogatena z velikim številom podatkov iz najrazličnejših virov. Številni statistični podatki so prikazani z grafikoni in na barvnih zemljevidih, ki jih je računalniško obdelal in pripravil dr. Milan Orožen Adamič.

Svoje delo zaključuje avtor z razmišljanjem o deležu Slovenije k planetarnemu onesnaževanju, ki je sicer majhen, vendar glede na število prebivalcev ne nepomemben. Nekateri degradacijski procesi že puščajo neizbrisne sledi, kljub visoki splošni samočistilni sposobnosti slovenskih regij. Ranljivost slovenskih pokrajin je zelo različna, stopnja onesnaženosti pa je v različnih pokrajinskih tipih odvisna predvsem od njihove samočistilne sposobnosti in vrste onesnaževanja. Tako kot druge države mora tudi Slovenija pravočasno izdelati strategijo sonaravnega razvoja in jo v tem večji meri tudi uresničiti, saj je skrb za naše okolje hkrati tudi skrb za naš planet.

Za vse bralce, ki bi želeli dopolniti poznavanje obravnavane problematike, je avtor na koncu knjige podal obsežen seznam literature domačih in tujih strokovnjakov, ki se neposredno ali le posredno ukvarjajo z ekološkimi vprašanji. Med prebiranjem knjige si bomo zastavili mnogo vprašanj, na katera pa nam avtor ne odgovarja, niti ne skuša nakazati svojo videnje konkretnih rešitev, saj je dokončna rešitev, kako preprečiti zlom planetarnega ekosistema, v rokah vsakega posameznika, še mnogo bolj pa v rokah vlad posameznih držav. To je pokazala tudi zanimiva diskusija na javni predstavitvi knjige v Zemljepisnem muzeju Slovenije. Z izidom knjige pa je vse kakor narejen korak k osveščanju posameznikov.

Delo dr. Dušana Pluta naj bo spodbuda novim avtorjem, da bodo svoja, prav tako zanimiva, poučna in času primerna spoznanja pripravili za objavo v zbirki Geografija.

ZEMLJEVID SLOVENIJE V MERILU 1:250.000 Z MEJAMI NOVIH OBČIN Drago Perko

Geodetska uprava Republike Slovenije je izdala in založila zemljevid Republike Slovenije v merilu 1:250.000 z izrisanimi mejami novih občin po stanju iz januarja leta 1995. To je peta izdaja tega preglednega zemljevida Slovenije v Gauß-Krügerjevi projekciji. Kartografsko obdelavo in reprodukcijsko pripravo je opravil Inštitut za geodezijo in fotogrametrijo FGG, »copyright« nad zemljevidom ima izdajatelj.

Osnova zemljevida so topografske karte Vojaškogeografskega inštituta iz leta 1973, vsebina pa je dopolnjena po stanju iz leta 1994, in sicer po virih: Geodetska uprava Republike Slovenije, Geografski inštitut ZRC SAZU, Direkcija Republike Slovenije za ceste, DDC. d.o.o., Zavod Republike Slovenije za statistiko, Zavodi za statistiko Republike Avstrije, Republike Hrvaške in Republike Madžarske, KLK – Zagreb.

Meje občin so prikazane z vijoličastimi (magenta) črtami, ki so izdelane in generalizirane računalniško, zato se njihov potek ne ujema povsem s potekom vodotokov in komunikacij. Poleg mej novih občin so v isti barvi na zemljevidu izpisana tudi celotna imena občin in njihove šifre. Podloga zemljevida (komunikacije in napis) je siva, rečna mreža pa modra (cyan).

Ker so nove občine in njihove meje še vedno aktualna in politično zanimiva tema, bo zemljevid poleg tistih, ki običajno segajo po splošnih in tematskih zemljevidih, vzelo v roke še mnogo drugih uporabnikov. Cena zemljevida je dober tisočak, kupite pa ga lahko tudi v prodajalni Kod & Kam v Zemljepisnem muzeju Slovenije.

EKSKURZIJA V ZDA Anton Gosar

Za geografе, zaposlene na strokovnih ustanovah, in študente podiplomskega študija nameravamo med 10. in 27. junijem leta 1996 organizirati ekskurzijo po ameriškem Divjem zahodu. Ekskurzija bo »strogo strokovna«. Prijave sprejemamo na Oddelku za geografijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani.

